

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VARNO HRANO,
VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

SMERNICE ZA IZVAJANJE SPLOŠNIH BIOVARNOSTNIH UKREPOV V REJAH ŽIVALI

(5. člen Pravilnika o biovarnosti ter izvajanju biovarnostnih ukrepov iz uredbe (EU) o prenosljivih boleznih živali (Uradni list RS, št. 49/24))

Verzija 1.0

Ljubljana, september 2024

VSEBINA

Uvod	3
Biološka zaščita - biovarnost	3
Splošni biovarnostni ukrepi za reje živali (5. člen pravilnika).....	4
1. Pogoji nastanitvenih prostorov za živali in pripadajočih stranskih prostorov.....	4
Dodatna priporočila.....	5
2. Upravljavski postopki v rejah živali.....	5
3. Postopki z živalmi	8

Uvod

Evropska uredba o zdravju živali - Uredba (EU) 2016/429 Evropskega parlamenta in Sveta o prenosljivih boleznih živali in o spremembi ter razveljavitvi določenih aktov na področju zdravja živali („Pravila o zdravju živali“) določa, da so izvajalci dejavnosti (rejci) odgovorni za zdravje živali in za biološko zaščito. Biološka zaščita ali krajše »biovarnost« vključuje vse ukrepe za zmanjšanje tveganja vnosa in širjenja povzročiteljev okužb, z namenom zagotavljanja zdravja živali. S temi ukrepi skušajo izvajalci dejavnosti (rejci) na najboljši možni način zaščititi svoje živali pred boleznimi. Pravimo "na najboljši možni način", saj tudi z odličnim upravljanjem ni mogoče doseči ničelnega tveganja za izbruh bolezni, ga je pa vsekakor možno občutno zmanjšati.

[Pravilnik](#) o biovarnosti ter izvajanju biovarnostnih ukrepov iz uredbe (EU) o prenosljivih boleznih živali (Uradni list RS, št. 49/24) (v nadaljnjem besedilu: pravilnik) velja za vse vrste gojenih živali in določa splošne biovarnostne ukrepe, ki jih izvajalci dejavnosti izvajajo ne glede na način reje in vrsto oziroma kategorijo živali ter posebne biovarnostne ukrepe za posamezne živalske vrste glede na vrsto obratov. S pravilnikom so podrobneje določeni posebni biovarnostni ukrepi za obrate s prašiči, ki veljajo za vse obrate, za tiste, ki redijo prašiče v komercialne namene, in tudi za tiste, ki redijo prašiče le za lastno porabo ali drug namen.

Te smernice so namenjene zagotavljanju osnovnih informacij in osnovnega znanja o najpomembnejših vidikih biološke varnosti v obratih z živalmi, kot so določene s pravilnikom. Dajejo informacijo o sprejemljivih načinih izvajanja splošnih biovarnostnih ukrepov in o kriterijih za merjenje željenih učinkov ukrepov. Vsebino teh smernic je treba obravnavati kot priporočila.

Biološka zaščita - biovarnost

Biološka zaščita pomeni skupek upravljavskih in fizičnih ukrepov za zmanjšanje tveganja za vnos, razvoj in širjenje bolezni:

- a) v populacijo živali ter iz nje in znotraj nje ali
- b) v obrat, na območje, v kompartment, na prevozna sredstva ali v katerekoli druge objekte, prostore ali na lokacije ter iz njih in znotraj njih.

Pomembno je zavedanje, da mora vsak rejec izvajati biovarnostne ukrepe, saj ima pojav bolezni pri enem rejcu neposreden vpliv na reje v sosedstvu ali celo na vse reje v državi. Biovarnostni ukrepi morajo biti učinkovito prilagojeni reji glede na namen živali (kot so plemenske živali, pitovne živali), glede na promet z živalmi (na primer vzreja živali iz lastne črede, nakup živali), glede objektov za rejo (reja v zaprtih prostorih, v prostorih z izpustom, reja na prostem), glede na osebe za oskrbo živali (na primer oskrba izključno z družinskimi člani, z zunanjo delovno silo), glede na način oskrbe živali s krmo in vodo (na primer lastna krma, dokupljena krma, kupljena krma, pitna voda, voda neposredno iz okolice). To pomeni, da mora tudi rejec, ki občasno redi živali za lastne potrebe, izvajati splošne in posebne - svoji reji prilagojene biovarnostne ukrepe.

Izvajalci dejavnosti, ki redijo živali za komercialni namen, izvajajo poleg splošnih in posebnih biovarnostnih ukrepov še bolj dodelane in dodatne biovarnostne ukrepe, da zaščitijo svoje živali.

Vse ukrepe biovarnosti, ki jih izvaja rejec, so dolžni upoštevati in izvajati vsi, ki obiskujejo obrate z živalmi, ne glede na to, ali so občasni obiskovalci ali pa vstopajo kot uradne osebe.

Splošni biovarnostni ukrepi za reje živali (5. člen pravilnika)

Ti ukrepi veljajo za vse reje živali, ne glede na velikost reje, njeno strukturo ali namen. Ukrepi v teh smernicah so razdeljeni v tri skupine:

1. Pogoji nastanitvenih prostorov za živali in pripadajočih stranskih prostorov
2. Upravljavski postopki v rejah živali
3. Postopki z živalmi

Pogoji v posamezni skupini sledijo pogojem, naštetim v pravilniku.

1. Pogoji nastanitvenih prostorov za živali in pripadajočih stranskih prostorov

- **morajo biti v dobrem splošnem gradbenem stanju;**

Zgradbe in prostori, v katerih se redijo živali, naj bodo ne glede na material, ki se uporablja, takšni, da jih ni mogoče z redno uporabo poškodovati tako, da nastanejo odprtine, ki omogočajo stik z zunanjim svetom. Materiali ne smejo biti škodljivi za živali. Biti morajo dovolj odporni in primerni za temeljito čiščenje in razkuževanje.

Pomembno je redno vzdrževanje prostorov, popravila poškodovanih sten in tal.

- **zavarovanje vhodov in izhodov pred nepooblaščenim dostopom oseb ali živali v objekte z živalmi ali vozil v obrat;**

Objekti, v katerih se gojijo živali, so ograjeni. Prav tako morajo biti pred morebitnim vstopom divjih ptic in drugih živali zaščitena okna in druge odprtine na objektih.

Eventualne odprtine za odstranjevanje gnoja morajo biti v času, ko niso v uporabi, zaščitene oziroma zaprte.

Če se živali redijo v hlevih z izpustom ali na prostem, mora biti ograja (v primeru reje prašičev dvojna) urejena tako, da je mogoče vstopiti samo skozi načrtovane vhode in izhode, ti vhodi in izhodi pa morajo biti zavarovani pred nepooblaščenim vstopom oseb ali vožnjo s prevoznimi sredstvi.

- **prostori za živali in pripadajoči stranski prostori ter naprave in oprema morajo biti takšne, da omogočajo redno in ustrezno čiščenje ter razkuževanje in zatiranje škodljivcev;**

Površina stropa, sten in tal mora biti primerna za čiščenja in razkuževanje s tekočino – pralne stene in talne površine. Grobe, neometane stene, ali stene, ki niso obdelane tako, da jih je mogoče čistiti (na primer neobdelan les), niso primerne za rejo živali.

Talna površina (tudi če so to rešetke) mora omogočati mehanično čiščenje in obdelavo z različnimi razkužili.

Naprave in oprema morajo biti iz materialov, ki se dajo čistiti in so odporni na razkužila.

- **morajo ob vsakem času omogočati zadostno osvetlitev;**

Za zadostno osvetlitev se šteje tolikšna svetloba, da je mogoče v vsakem trenutku v vsakem delu prostora videti žival, ne glede na to, ali leži ali stoji, da je mogoče videti ritem dihanja, barvo kože ali poškodbe kože.

Minimalna osvetlitev je 40 lux najmanj osem ur dnevno.

V teku dneva je lahko osvetlitev naravna, če izpolnjuje opisane pogoje, v teku noči pa mora biti mogoče z umetno svetlobo pregledati posamezne živali in vsak del nastanitvenih prostorov za živali.

- **vhodi in izhodi morajo biti zavarovani pred nepooblaščenim dostopom oseb v objekte z živalmi ali vozil v obrat;**

Vhodi in izhodi v/iz objektov morajo biti opremljeni z zapiralom, po možnosti takšnim, ki ga je mogoče zakleniti, da nepooblaščen osebe ne morejo dostopati do živali.

Dodatna priporočila

- Zagotavljanje ločenih prostorov oziroma objektov za posamezne vrste živali: v istem prostoru naj bodo le živali ene vrste, torej poseben prostor za perutnino, za govedo, za drobnico, konje, prašiče. S tem je tveganje za vnos in širjenje bolezni nižje, saj ob pojavu bolezni rokovanje z drugimi vrstami živali (nedovzetnimi) ne vpliva na izvajanje ukrepov in ne veča možnosti za (mehanski) prenos bolezni znotraj reje in v druge reje.
- Urejena okolica nastanitvenih prostorov za živali: v okolici objektov naj ne bo prostorov za odlaganje odpadnih stvari, strojev, gradbenega materiala ipd. Vse to lahko predstavlja možnosti za zadrževanje divjih živali in glodavcev, ki lahko predstavljajo vir okužbe.
- Živali ne smejo prihajati v stik s katerikoli deli gojenih ali divjih živali, ki se nahajajo izven obrata, vključno z uplenjenimi ali poginulimi divjimi živalmi, njihovim mesom ali živalskimi stranskimi proizvodi.

2. Upravljavski postopki v rejah živali

- **namestitev, vzdrževanje in uporaba razkuževalne bariere na vstopu v objekt z živalmi;**

Na vstopu v objekt z živalmi mora biti razkuževalna bariera nameščena tako, da v prostor ni mogoče vstopiti mimo nje. Enako velja tudi za vhode v pripadajoče stranske prostore. Razkuževalne kadi je treba zaščititi pred vremenskimi vplivi in vzdrževati čiste ter jih uporabljati ob vsakem vstopu in izstopu iz prostora z živalmi. V razkuževalni kadi so razkužilne raztopine, ki jih je treba pripraviti in redno menjavati skladno z navodili proizvajalca razkužila in glede na količino organskega materiala (blato, slama).

Če razkuževalnih barrier ni, je treba pred vstopom in izstopom vedno zamenjati obutev. To je priporočljivo tudi če so razkuževalne bariere nameščene.

- **uporaba zaščitne obleke in obutve za vse, ki vstopajo v območje objektov za rejo živali;**

Uporaba zaščitne obleke in obutve za vse, ki vstopajo na območje objektov za rejo živali, je ključni ukrep, ki bistveno vpliva na zmanjšanje tveganja za vnos bolezni v rejo. Najboljša rešitev je, da rejec sam zagotovi zaščitno obleko in obutev, saj na tak način aktivno ščiti svoje živali.

Če obiskovalec prinese s seboj zaščitno obleko in obutev, se mora rejec prepričati, da obleka in obutev nista bili uporabljena v drugih rejah. V nasprotnem primeru ne sme dovoliti vstopa v svoje objekte z živalmi.

- **vstop zaposlenih in obiskovalcev v objekte in v izpuste, kjer so nastanjene živali**

Higiena oskrbovalcev – pred vsakim rokovanjem z živalmi in po njem je obvezna higiena rok (umivanje z vodo in milom). Najbolje je, če osebe, ki oskrbujejo živali, uporabljajo oblačila in obutev samo v ta namen. Na velikih obratih je priporočljivo, da določen oskrbovalec skrbi za določeno kategorijo živali,

če to ne gre, pa naj oskrbovalec menjava obleko in obutev ter umiva roke pri vstopu v prostor k drugi kategoriji živali.

Higiena obiskovalcev – obiskovalci naj upoštevajo navodila izvajalca dejavnosti in v objekte z živalmi vstopajo le kadar je to nujno in pod nadzorom in z dovoljenjem izvajalca dejavnosti. Pred vstopom naj si nadenejo zaščito za obutev in obleko (obujke in plašč za enkratno uporabo) ter si razkužijo roke.

Ker morajo biti vhodi in izhodi v objekte z živalmi takšni, da jih je možno kontrolirati – jih je možno zakleniti, je potreben poseben postopek vstopa za obiskovalce objektov z živalmi. Izvajalec dejavnosti sme zavrniti vstop v objekte vsem obiskovalcem, ki ne izpolnjujejo pogojev iz načrta biovarnosti oziroma niso pripravljene upoštevati biovarnostnih ukrepov. Izvajalec dejavnosti lahko zavrne vstop tudi tistim obiskovalcem, ki bi po prepričanju izvajalca dejavnosti lahko ogrozili zdravstveno stanje črede tudi ob izpolnjevanju biovarnostnih ukrepov.

- **čiščenje in kadar je potrebno, razkuževanje objektov in drugih prostorov, kjer se zadržujejo živali, skladišč krme, prevoznih sredstev, opreme oziroma strojev ter izvajanje dezinfekcije in deratizacije.**

Postopki čiščenja in razkuževanja – objekte, v katerih se zadržujejo živali je treba redno čistiti in razkuževati, saj lahko na ta način preprečimo širjenje bolezni. Čistijo naj se vedno prostori brez živali, odstraniti je treba vso premično opremo, ki se očisti in razkuži zunaj objekta,

Postopki čiščenja in razkuževanja:

- Mehansko odstranjevanje organskega materiala, kot je blato, nastil, krma, sten, s tal in opreme.
- Namakanje z vodo, ki naj traja vsaj 2 uri.
- Pranje. Za pranje uporabimo visokotlačni čistilec, krtače, metle. Voda, s katero peremo naj ima najmanj od 32 – 54 °C.
- Nanašanje detergenta. Vedno je treba pred uporabo detergenta preveriti kompatibilnost med detergentom in razkužilom, ki ga imamo namen uporabiti
- Spiranje detergenta z veliko količino hladne vode, lahko pod nižjim pritiskom. Natančno je treba pregledati, da so površine čiste.
- Sušenje. Tretirane površine (tla, stene, oprema) se morajo povsem posušiti (najbolje je, da počakamo preko noči), saj lahko morebitna vlaga razredči razkužilno sredstvo.
- Nanašanje razkužila. Raztopina razkužilnega sredstva se mora vedno pripraviti tik pred uporabo po navodilih proizvajalca. Poleg tega je treba upoštevati kontaktni čas, ki ga navaja proizvajalec.

Postopki zatiranja škodljivcev:

- Izbira metode deratizacije: Glede na vrsto škodljivcev izberemo ustrezne metode, kot so pasti, strupi ali druge oblike.
- Namestitev pasti in vab: pasti in vabe namestimo na mestih, kjer se običajno zadržujejo glodavci (ob stenah in vogalih, blizu virov hrane itd.), na vstopnih točkah v objekt (vhodi, razpoke, luknje ali druga mesta, kjer glodavci vstopajo v prostor), pod napravami in opremo, v kletih in na podstrešjih ter blizu vodnih virov.
- Nadzor in spremljanje: redno preverjamo pasti in vabe ter spremljamo učinkovitost deratizacije. Po potrebi strategijo prilagodimo.
- Po uspešnem zatiranju škodljivcev skrbimo, da ne pride do ponovnega vstopanja (zapiranje vstopnih točk, vzdrževanje čistoče in redno pregledovanje prostorov).

- **vodenje seznamov oziroma evidenc obiskovalcev, prevoznih sredstev;**

Izvajalec dejavnosti vodi »knjigo« obiskovalcev in prevoznih sredstev, ki prihajajo na območje objektov za rejo živali. Ta evidenca naj vsebuje vsaj naslednje podatke:

- datum;
- podatke o obiskovalcu, njegov naslov in kontakt(tel. številko ali elektronski naslov);
- registrsko številko prevoznega sredstva.

V primeru pojava bolezni bodo ti podatki ključni glede poizvedovanj o vnosu bolezni v rejo oziroma o možnih poteh prenosa bolezni iz reje.

»Knjiga« obiskovalcev in prevoznih sredstev je lahko zapis v zvezku, v tabeli na računalniku, na listu papirja, ki ga izvajalec dejavnosti hrani v hlevski knjigi ipd.

- **ravnanje s živalskimi stranskimi proizvodi;**

Poginule živali je treba redno odstranjevati iz prostorov, kjer se redijo živali. Do odvoza se trupla poginulih živali hranijo ločeno od drugih odpadkov tako, da so zavarovana pred dostopom nepooblaščenih oseb ali živali. Izvajalec dejavnosti mora prijaviti poginule živali nacionalnemu veterinarskemu inštitutu (NVI), kjer je organizirana veterinarsko higienska služba (VHS). Dokler truplo poginule živali ni prepeljano do vmesnega obrata NVI ali predelovalnega obrata, se ne sme izkožiti, odpreti ali razsekati. Prevoz živalskih trupel s kraja pogina mora biti opravljen v 36 urah oziroma v 24 urah, ko zunanja dnevna temperatura presega 30 °C oziroma v skladu z veljavno zakonodajo. Rejec naj truplo pripelje do ograje, da VHS ne bo treba voziti na dvorišče.

Kadar gre za večje reje živali, je priporočljivo trupla hraniti v posebnih zaprtih zabojnikih, ki se po vsakem praznjenju očistijo in razkužijo. Zabojniki naj bodo nameščeni izven območja z objekti za rejo živali in tako, da je mogoč dostop s prevoznim sredstvom, ne da bi vozilo vstopilo neposredno v bližino objektov za rejo živali ali prečkalo oskrbovalne poti.

- **zagotavljanje zdravstveno ustrezne vode, vode za napajanje in krme;**

Gojene živali morajo imeti ves čas dostop do sveže in čiste vode ali pa morajo biti njihove potrebe po tekočini zadovoljene s pomočjo drugih, za napajanje primernih tekočin. Zagotavljanje sveže in čiste vode ustrezne kakovosti je poleg oskrbe z energijo in osnovnimi hranili odločilen pogoj za zdravje in dobrobit živali.

Kakovost vode je odvisna od njene mikrobiološke, fizikalne in kemične sestave.

Živali lahko oskrbujemo z vodo, ki ima kakovost pitne vode za človeka. Taka oskrba je priporočljiva predvsem za reje v zaprtih prostorih (reje brez izpusta).

Za reje v zaprtih prostorih se lahko uporablja tudi vodo, ki ne izpolnjuje zahtev pitne vode za človeka, zlasti kar se tiče mikrobiološke kvalitete, vendar mora biti takšna voda dodatno obdelana:

- s kloriranjem s plinskim klorom ali natrijevim hipokloritom,
- s klordioksidom,
- z UV žarki ali
- z ozoniranjem (ozoniranje je predvsem oksidacijski postopek).

Če gre za fizikalno in kemično onesnaženo vodo, ki jo izvajalec dejavnosti želi uporabiti kot vodo za napajanje, mora vodo usposobiti s postopki filtracije, adsorpcije, ultrafiltracije ipd. do stopnje, ki je primerljiva s pitno vodo za človeka.

Ne glede na kakovost vode, ki se uporablja v reji, mora biti vedno poskrbljeno za higieno napajanja. Za napajanje živali lahko uporabimo različne izvedbe napajalnikov. Posodice in napajalnike je treba redno, vsakodnevno, čistiti, preverjati delovanje ali menjati vodo.

Krmo lahko izvajalec dejavnosti pripravi sam ali pa jo kupi. V vsakem primeru mora krma za živali izpolnjevati zahteve za varnost krme, ki so določene z Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 183/2005.

Prepovedano je krmljenje prašičev z ostanki hrane (pomijami), ki vsebujejo živila živalskega izvora.

3. Postopki z živalmi

- **nabava živali iz obratov s preverjenim zdravstvenim stanjem;**

Obrat s preverjenim zdravstvenim stanjem pomeni obrat, v katerem se redno oziroma vsaj enkrat letno oziroma po potrebi izvajajo ukrepi oziroma preiskave za zmanjševanje tveganja za pojav in širjenje bolezni oziroma za ugotavljanje povzročiteljev bolezni, ki negativno vplivajo na zdravje in dobrobit živali v obratu.

Ti ukrepi in preiskave so zajeti v minimalni obseg zdravstvenega varstva živali, ki ga zagotavlja država, in so določeni z Odredbo o izvajanju sistematičnega spremljanja zdravstvenega stanja živali, programov izkoreninjenja bolezni živali ter cepljenj živali.

Ob pojavu bolezni ali v času povečane nevarnosti za širjenje določene bolezni, so lahko obvezni ukrepi in preiskave določeni s sklepi generalnega direktorja UVHVVR tudi za druge bolezni.

Obrat z živalmi je lahko dokazano prost določenih bolezni, za katere se izvajalec dejavnosti prostovoljno odloči, in ki imajo predvsem vpliv na ekonomiko reje, kot so:

- bovina virusna diareja (BVD),
- infektivni bovin rinitis in infektivni pustularni vulvovaginitis (IBR/IPV),
- virusni artritis/encefalitis koz (CAE).

V teh primerih se živali nabavljajo iz čred, ki so dokazano proste določenih bolezni. Dokazano proste pomeni, da izvajalec dejavnosti z evidencami in rezultati preiskav dokaže, da določenih bolezni ni v njegovi reji oziroma ima v skladu s predpisi odločbo Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin o podelitvi statusa reje, proste določene bolezni.

- **izolacija (karantena) novo nabavljenih živali;**

Če se rejec želi izogniti vnosu povzročiteljev bolezni v rejo, mora ne glede na status od prodajalca živali zahtevati zdravstveno spričevalo za živali, ki jih bo kupil in pred vnosom v rejo naj živali namesti v karantenski objekt vsaj za 30 dni.

V Pravilih o zdravju živali je »karantena« opredeljena kot osamitev živali, zaradi katere ne pride do neposrednega ali posrednega stika z živalmi izven epidemiološke enote, z namenom, da se ena ali več določenih bolezni v določenem obdobju opazovanja živali v osamitvi ter po potrebi njihovega testiranja in zdravljenja ne širi.

Če je v obratu z živalmi samo ena kategorija živali in je uveden način reje »vse noter vse ven«, izolacijski prostori (karantena) niso potrebni.

Upoštevati je treba, da predstavljajo premiki živali med obrati/rejami vedno tveganje za vnos bolezni. Novo nabavljene živali ne smejo biti združene z živalmi v reji neposredno po nabavi. Namestiti jih je treba v poseben prostor, kjer ni stika z ostalimi živalmi. Najbolje, da je karantenski objekt na drugi lokaciji ali pa oddaljen vsaj 150 m od objektov. Oskrbovati jih je treba ločeno in po oskrbi živali iz

osnovne črede. Način vstopa v karanteno pa je identičen vstopu v rejo (preoblačenje, preobuvanje in higiena rok).

V času izolacije živali se izvede:

- klinične preglede novo nabavljenih živali;
- po potrebi odvzem vzorcev (kri, slina, blato) za diagnostične preiskave 24-48 ur po namestitvi živali v karantenski objekt in ponovno dva dneva pred koncem karantene;
- privajanje na novo okolje (ljudje, krma, druge živali itd.).

- **ločevanje bolnih živali od zdravih;**

Posamezne živali lahko zbolijo. Bolne živali je treba ločiti od zdravih in jih namestiti v poseben prostor, kjer imajo ustrezno temperaturo prostora, lažji dostop do vode in krme, možnost počitka in jih zdrave živali ne vznemirjajo. V primeru, da so živali zelo oslabele in je slaba prognoza jih je priporočljivo evtanazirati.

- **redno spremljanje zdravstvenega stanja živali, vključno z beleženjem sprememb zdravstvenega stanja živali;**

Zdravstveno stanje živali je treba spremljati vsak dan. Odklone zdravstvenega stanja, pogine in drugo mora izvajalec dejavnosti beležiti v predpisane in v prostovoljno vzpostavljene evidence.

Predpisane evidence:

- dnevnik veterinarskih posegov v obratu;
- register živali v obratu (rojstva, pogini, prihodi, odhodi).

Prostovoljno vzpostavljene evidence:

- evidenca v zvezi z reprodukcijo živali;
- evidenca v zvezi s krmljenjem in prirasti živali;
- druge evidence.

V tem delu niso našteve evidence glede drugih ukrepov ali aktivnosti.

- **zagotavljanje redne veterinarske oskrbe živali;**

Veterinarska oskrba pomeni veterinarsko svetovanje, klinične preglede, diagnostične preiskave, preventivni programi in zdravljenje živali. Za zagotavljanje veterinarske oskrbe ima izvajalec dejavnosti pisni dogovor z izbrano veterinarsko organizacijo ali vsaj kontaktne podatke veterinarske organizacije ali veterinarja. Vsebina dogovora ni predpisana, vsekakor pa gre za dogovor, ki mora zadovoljiti podpisnike dogovora. Ne gre za družbeno pogodbo v smislu 990. člena Obligacijskega zakonika, ampak za pisni dogovor o načinu zagotavljanja redne veterinarske oskrbe.

V skladu z vsakoletno odredbo o izvajanju sistematičnega spremljanja zdravstvenega stanja živali, programov izkoreninjenja boleznih živali ter cepljenj živali so izvajalci dejavnosti reje živali upravičeni do določenih diagnostičnih preiskav ali cepljenj, ki se financirajo iz državnega proračuna.

Dodatno se lahko na podlagi drugih pravilnikov oziroma pravnih aktov glede na potrebe in epizootiološko situacijo pristojno ministrstvo ali vlada določi za izvedbo in plačilo dodatnih pregledov, diagnostičnih preiskav ali cepljenj.

Vse ostale veterinarske storitve so strošek izvajalca dejavnosti. Priporočljivo je, da ima izvajalec dejavnosti veterinarja, ki pozna zdravstveno stanje živali in problematiko glede boleznih v reji ter način oskrbe in prehrano živali in lahko tako skupaj z izvajalcem dejavnosti kar najbolje poskrbi za zdravje črede s preventivnimi ukrepi in z zdravljenjem obolelih živali.

- **preverjanje zdravstvenega stanja živali pred odhodom z obrata, prodaja oziroma oddaja klinično zdravih živali;**

Čreda, v kateri izvajalec dejavnosti redno spremlja zdravstveno stanje živali, in ki ima redno veterinarsko oskrbo, je načeloma čreda zdravih živali. Pred oddajo živali novemu lastniku ali pred oddajo živali v zakol je treba vizualno pregledati živali. Živali, ki kažejo znake bolezni, se ne sme oddati iz črede.

Take živali se namestijo v prostor za bolne živali in se oddajo po končanem zdravljenju oziroma, ko ne kažejo več znakov bolezni.